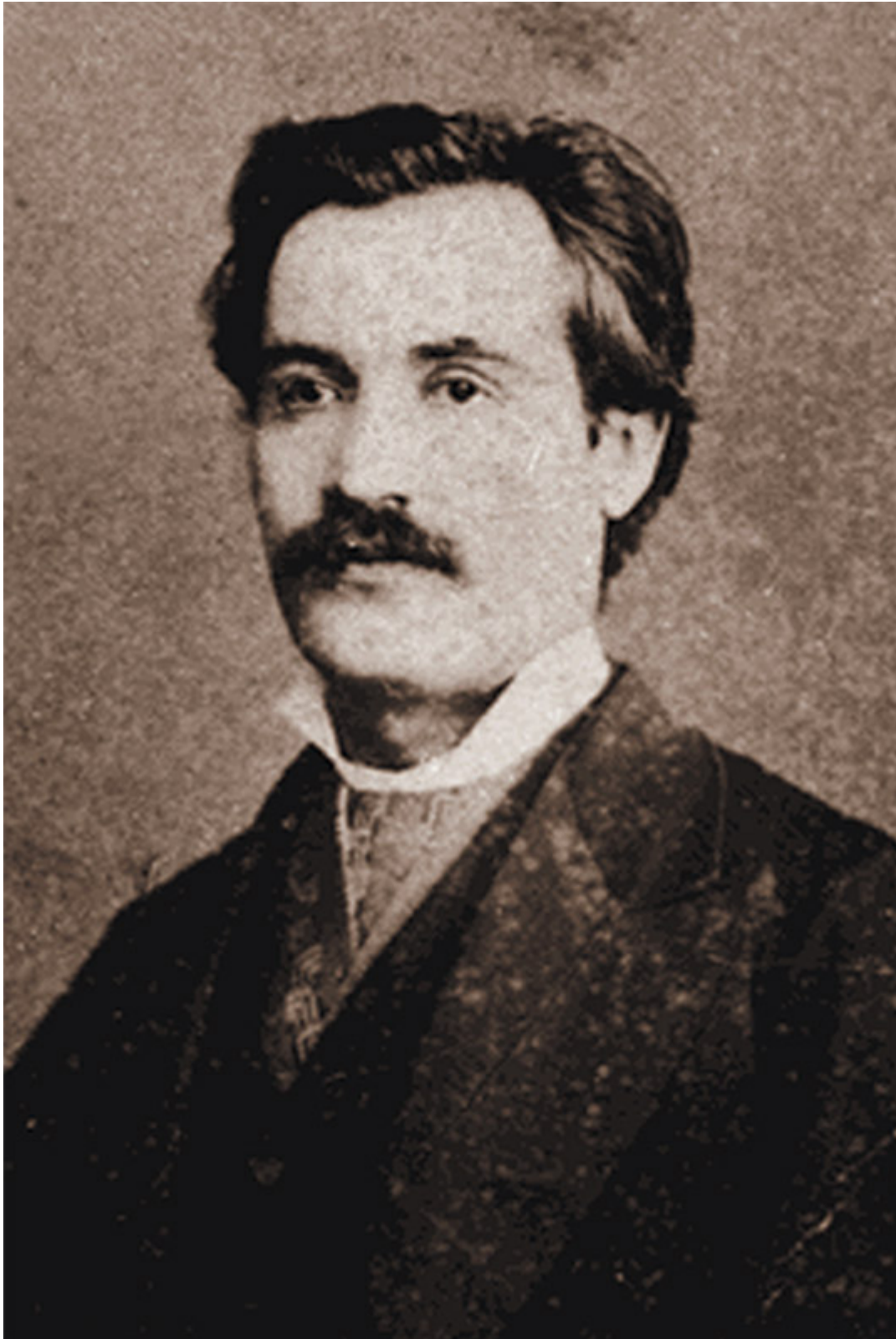

**[„ÎN ȘEDINȚA CAMEREI DE LA 30
APRILIE”] – de Mihai Eminescu
[6 mai 1882]**

În ședința Camerei de la 30 aprilie d. Teodor Boldur Lătescu a relevat cu drept cuvânt scandalul listei civile a directorului general al căilor ferate.

Listă civilă constituie în adevăr cei 36 000 de franci, plătiți la noi în țară săracă, la om care n-a dovedit prin nimic a fi superior oricărui absolvent al unei școale politehnice. În adevăr, imediat sub leafa directorului, de 36000, vedem urmând aceea a inginerului șef de numai 18 000, a inspectorului cu 7 000, a inginerilor de tracțiune cu 3 000 pe an, și cu toate acestea nimeni nu poate contesta că personalitățile următoare trebuie să știe, ba vor fi știind, tot atâta carte în ale drumului de fier, dacă nu mai multă, decât polcovnicul Săbiuță.

Trăim în țara aceasta ca-n Halima. Oameni ca Cogălniceanu, ca C. A. Rosetti ne vorbesc cu tonul cel mai serios de necesitatea de-a răsplăti adecuat cu meritele lor specialitățile în mecanică, se zice că leafa de 36 000 franci e chiar prea mică pentru o ilustrațiune și te – aștepți, după tiradele acestea, să îți se indice acel Lesseps al României, acel mare geniu în mecanică pe care țara săracă să se simtă onorată a-l plăti atât de splendid – și? Ce îți s-aduce înaintea? – Polcovnicul Săbiuță, inventorul unui cot pentru măsurătoarea cuprinsului cubic al buților cu băuturi spirtoase, un om ce până mai ieri se mulțumea pe leafa de polcovnic și pe care – slavă Domnului – nici una din puterile mari ale Europei n-a cercat să ni-l momască până acum la marile întreprinderi de comunicație ce le au în vedere. Nu ne mirăm de d. C. A. Rosetti. E un om cu desăvârșire stricat și cinic, care n-are întru nimic a declara într-o Adunare ce se pretinde serioasă că acei cari sunt în contra lefei polcovnicului sunt „inamicii poporului, inamicii libertății și ai națiunii române democrate” (ipsissima verba! Cititorul curios ne poate controla prin „Monitor”). Ba d. C. A. Rosetti ne mai spune că o leafă așa de mare trebuie, pentru ca ilustrul om să „rămâie la noi, să nu se ducă în țările

străine, cum auzirăm că se duc toți acia cari sunt Gianii, Cantilii, Naci[i] pe terenul de ingineri!”.

Călătorie sprâncenată! Ducă-se unde a dus surdul roata și mutul iapa toți Gianii și toți cei asemenea lor. Atâta pagubă și dobândă pe neamul românesc cât ar pierde din emigrațiunea tuturor reputațiilor improvizate sau uzurpate. Pare că, dacă s-ar duce polcovnicul, orice absolvent al unei școale politehnice nu i-ar putea ține locul în tot bunul? Ba încă cum! Fără a fi favoritul politic al nimănui, căutându-și în conștiință de treabă, neavând câte șase ciocniri de trenuri pe săptămână, necomandând traverse metalice prea lungi ori prea strâmte și având sfială de superiorii lui ierarhici și teamă de răspundere, pe când acești oameni, ce fac și politică și inginerie, nu au sfială de nimic și se furișează, prin conivența bandei de exploatare, alături cu răspunderea.

Crede în adevăr d. C. A. Rosetti că, dacă d-sa ori polcovnicul ar fi fost niște giuvaieruri atât de rare, nu-i ademeneau alte țări, ce le-ar fi oferit câștiguri mai mari decât a noastră?

Vedem de ex. un ambasador rusec, d. Onu, care nu e decât fiu de moșnean român din satul Oancea, în care pe toți [î]i cheamă Onu. A avut omul talent și probitate; s-au înălțat în mijlocul numeroasei aristocrații și biurocrații rusești și azi e un personaj însemnat. Dar a trebuit să aibă capacitate și merit. D-alde C. A. Rosetti și Sabiuță vor căuta din contra un mediu în care să poată ajunge la pensii reversibile și la retribuțiuni grase fără muncă, fără merit și c-o capacitate de mâna a treia.

Dar ne prinde în adevăr mirare când vedem pe un om cu minte în puterea cuvântul[ui] cum e d. Cogălniceanu susținând același punct de vedere ca bătrânul și stricatul demagog. D-sa vorbește de directori generali din țări străine și bogate, vorbește de lefile ce și le creaseră inginerii străini de sub regele Stroussberg...

Dar sunt aceștia termeni de comparație cu polcovnicul Săbiuță, ca gen și ca specie? Și cu toate acestea d. Cogălniceanu cunoaște țara, ba a citat chiar cazul inspectorului liniei Lemberg – cernăuți-iași -Roman, care are o mie de fiorini pe lună. Iată în adevăr cazul ce se potrivește cu noi într-o singură privire. Și acea linie trece prin țări sărace, pline de jidani, cu populația rurală istovită de camete și de beție, reduse la producere agricolă și lipsite de industrie. Ei bine, o mie de fiorini hârtie sunt cam 2 000 de franci, ceea ce-a propus d. Lățescu pentru directorul nostru general. Să nu uităm însă că chiar aci e o deosebire. Inspectorul nu e numit de stat, care-n Austria plătește lefuri neînsemnate, ci de-o societate de acționari care n-are a ține seamă de pe spatele cui se plătește acea leafă. Statul însă... statul are a face calculul că 36 000 franci sunt 36 000 zile de muncă într-o țară săracă, sunt 36 000 de oameni ce ar lucra din zori de ziuă până-n asfințit de soare, că un om simplu ar trebui să muncească 100 de ani de-a rândul și ne – întrerupt că să plătească leafa pe un an a polcovnicului. O societate privată ce are-n vedere câștigul ei propriu judecă și plătește altfel decât statul, care are în vedere grăutățile mulțimii. Statul modern e prea sărac pentru a plăti lefuri mari. El n-are ca statul antic un imens agru public, el n-are populațiunea de sclavi care forma instrumentul producător averii: statul modern e stat creștin și ca atare e sărac. El plătește cu panglicuțe și cu titluri, cu recunoașterea publică că cineva și-a îndeplinit datoria, iar individul se plătește cu conștiința de-a fi ușurat prin muncă compensatorie, prin sacrificii personale chiar un grăunte din mizeria la care neamul omenesc pare de-apururea condamnat. Pentru a-și permite cineva lefile proconsulare ale anticității și mesele ce costau milioane de sesterții ale unui Lucullus ar trebui să existe sclavia anticității, robia maselor. Și iată ceea ce nu voiește statul modern, a cărui țintă este a nu lăsa ca poporul muncitor să fie măcinat și să degenereze sub pături superpuse de feneanți, de reputații uzurpate, de săbiuțe ce gonesc liste civile regale cu cotul de măsurat butoaiele.

Leafa dar e un echivalent al muncii reale, al cheltuielii de forță nervoasă sau musculară; arareori ea poate fi o compensare a meritului, adecă a superiorității organice. Care e munca colosală a polcovnicului care să compenseze munca musculară a 36000 de oameni, iată o cestiune la care d. Cogălniceanu n-ar putea răspunde; căci nu este vorba nici de un Ercul al inteligenței, nici de unul al musculaturii.

În realitate nu este vorba nici de merit, nici de muncă. E vorba de favori politice, e vorba că cineva e persona grata sau nu în ochii guvernanților, e vorba de ceea ce zice cu sfială un membru al majorității docile, de protecțiune și favoritism.

Acesta e răul care ridică nulitățile în sus, care preface spirite de mâna a doua ce, plătite conform muncii lor, ar rămânea oneste și folositoare, în tripotori politici, în reputații uzurpate, în ambiții nejustificate prin nimic, acesta e răul care ridică patru clase primare la directorate de bancă.

Răposatul Strat avea dreptate admirând natura democrației române. Democrată la dări, arhiaristocratică la lefuri. Aci unul ia drept leafă de la națiune, numai pentru că aplică abecedarul, ceea ce Filipescu – vulpe abia o fi avut ca venit de pe moșiile sale strămoșești; iar noua aristocrație are trebuințe înzecit de mari, pe cari le împlinește din banul public, decât aristocrația veche, ale cării trebuințe apelau la averea proprie, iar nu la buget.

MIHAI EMINESCU

OPERA POLITICA

1882-1883, 1888-1889

„TIMPUL”, „ROMÂNIA LIBERĂ”, „FÂNTÂNA BLANDUZIEI”

EDIȚIE CRITICĂ ÎNTEMEIATĂ DE P E R P E S S I C I U S

EDIȚIE CRITICĂ ÎNGRIJITĂ DE MUZEUL LITERATURII ROMÂNE

Coordonator DIMITRIE VATAMANIUC

Editura Academiei RSR, 1985-1989

Vol XIII

Mihai-Eminescu.Ro